

Teacherhood in Parents: Their Role of Raising Children on a Long Holiday

Nattawat Auraiampai^{1*}

Abstract

This article aims to analyze the parents' role during the Coronavirus pandemic (COVID-19) by reviewing textbooks, research articles and documents. It was found that in the past, the family was the first social group, where the primary avenue of socialization was between family members. When the social dynamic changed, it became necessary for parents to work outside of the home. Educational institutions now have an important role in raising and teaching children rather than parents. However, in adverse events such as the COVID-19 epidemic, many parents have been unable to work for a long time. Many schools were shut down indefinitely, giving parents and children more time to spend together. As a result, parents have taken more roles in educating their children so that they can grow up with proper development and live happily with others in society.

Keywords: Teacherhood, Family, Role

---

^{1*} Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences. Khon Kaen University.

* Corresponding Author Tel. 096-946-6244

ความเป็นครูในตัวพ่อแม่ : บทบาทที่ต้องเลี้ยงดูลูกในวันหยุดยาว

ณัฐวรรธ อุไรอำไพ^{1*}

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทความเป็นครูของพ่อและแม่ในการสอนลูกท่ามกลางการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) โดยการวิเคราะห์ตำรา งานวิจัย บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถาบันครอบครัวถือเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มแรกที่มีพ่อแม่คอยทำหน้าที่อบรมสั่งสอนลูก แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป พ่อและแม่จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น สถาบันการศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนลูกแทนพ่อแม่ อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 พ่อแม่หลายคนต้องหยุดงานเป็นระยะเวลา ยาว โรงเรียนจำนวนมากปิดเรียนแบบไม่มีกำหนดเปิด ทำให้พ่อ แม่ และลูก มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ยาวนานมากขึ้นในแต่ละวัน ส่งผลให้พ่อแม่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนลูกมากขึ้น เพื่อให้ลูกเติบโตขึ้นอย่างมีพัฒนาการที่สมวัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นสังคมได้อย่างปกติสุข

คำสำคัญ: ความเป็นครู ครอบครัว บทบาท

---

^{1*} สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร. 096-946-6244

บทนำ

การศึกษาไทย ถือประเด็นที่ยังคงได้รับความสนใจ เป็นที่ถกเถียงกันอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน โดยพบว่า ระบบและคุณภาพของการศึกษาไทยในปัจจุบันอยู่ในจุดที่น่าเป็นห่วง เนื่องจากนโยบายทางการศึกษาของไทยขาดทิศทาง และความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ทำให้การเรียนการสอนไม่มีความเป็นรูปธรรม ประกอบกับครูผู้สอนจำนวนมากไม่น้อยที่ ยังคงยึดติดกับการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม ไม่นำองค์ความรู้สมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม [1] ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พยายามปฏิรูปการสอนหรือแผนการสอนของครูให้มีคุณภาพ จึงเกิดเป็นโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยมีมุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน ลดเวลาของผู้เรียนเป็นผู้รับการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว และเพิ่มเวลาที่ผู้เรียนเรียนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน [2] จากนโยบายข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ปัจจุบันสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) มีการระบาดใหญ่ (Pandemic) ทั่วโลกตั้งแต่ช่วงปลายเดือนมกราคม 2563 เป็นต้นมา [3] การแพร่ระบาดนี้ส่งผลกระทบต่อให้หลายประเทศไม่สามารถรับมือกับวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ได้ ประชาชนจำนวนมากหันมาหลีกเลี่ยงการพบปะผู้คน และลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการติดต่อของโรคระบาดตามมาตรการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID 19 [4] ประกอบกับ ข้อกำหนด ออกตาม

ความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ที่ให้ประชาชนหลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยง พื้นที่แออัด เพื่อลดอัตราการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ส่งผลให้สถานประกอบการ ห้าง ร้าน รวมถึงสถานศึกษาปิดให้บริการ นอกจากนี้หน่วยงานราชการบางส่วนปรับเปลี่ยนเวลาทำงานแบบเหลื่อมเวลา เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการแพร่ระบาด

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ณ ที่พักอาศัยของตนเอง พ่อ แม่ ไม่ได้ออกไปทำงาน ลูกไม่ได้ไปโรงเรียน ทำให้ช่วงเวลานี้ถือเป็นช่วงเวลาที่สมาชิกในครอบครัว ต้องใช้เวลาอยู่ร่วมกันมากขึ้น หลายครอบครัวปรับตัวและปรับเปลี่ยนบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ พ่อ แม่ หลายคนปรับสถานภาพจาก “พ่อแม่” สวมบทบาทเป็น “ครู” โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูกมากขึ้น ทั้งสอนและทบทวนบทเรียนในห้องเรียน รวมถึงการสอนวิชาชีวิตและประสบการณ์ชีวิตผ่านเรื่องเล่า เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่ขาดหายไป ดังนั้นในบทความนี้จึงมุ่งเสนอมุมมองเกี่ยวกับบทบาทและการแสดงออกพ่อแม่ในฐานะครู เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับลูก ภายใต้คำถามที่ว่า พ่อและแม่จะสามารถสวมบทบาทเป็นครูสอนลูกได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์บทบาทความเป็นครูของพ่อและแม่ในการสอนลูกท่ามกลางการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

สถานภาพและบทบาท คืออะไร สำคัญอย่างไร

ในปัจจุบันเราพบว่า บุคคลจำนวนมากไม่น้อยที่ไม่ปฏิบัติตามสถานภาพและบทบาทของตนตามที่สังคมคาดหวังไว้ ส่งผลให้เกิดความวุ่นวายและความขัดแย้งในสังคม และหลายครั้งที่บุคคลไม่ปฏิบัติตามสถานภาพและบทบาทของตน จนทำให้เกิดความ

เด็กร้อน เสียหายต่อทรัพย์สิน หรือ บุคคลอื่น ซึ่งเป็นการเรียกรกรกระทำทางคดีอาญาดังกล่าวที่เราเห็นกันบ่อย ๆ ในปัจจุบัน ดังนั้น ในส่วนแรกของบทความนี้ ผู้เขียนจึงมุ่งอธิบายความหมายและความสำคัญของสถานภาพและบทบาทของบุคคล เพื่อให้เข้าใจและสามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

หากกล่าวถึงสถานภาพ อาจมีความหมายได้หลายนัย ในบทความนี้ได้ให้ความหมายของคำว่า สถานภาพ (Status) หมายถึง ตำแหน่ง (Position) ที่บุคคลจะได้รับเมื่อเข้าไปเป็นสมาชิกของสังคม และสังคมจะเป็นผู้กำหนดสถานภาพให้กับบุคคล โดยสถานภาพบางอย่างสามารถปรับเปลี่ยนไปได้ตามการยินยอมและยอมรับของสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งหมายความว่าบุคคลเดียวอาจมีสถานภาพได้หลากหลายตามแต่บริบทและโครงสร้างของสังคมนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น นายแดง มีสถานภาพเป็นพ่อของเด็กผู้ชายคนหนึ่ง ขณะที่ทั้งสองคนอยู่ที่บ้าน แต่หากนายแดง และเด็กผู้ชาย เข้าไปอยู่ในห้องเรียนโรงเรียน นายแดงจะมีสถานภาพเป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา และเด็กผู้ชายจะมีสถานภาพเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่กำลังเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เป็นต้น ซึ่งหากมองลงไปรายละเอียดของแนวคิดเรื่องสถานภาพ จะพบว่าสถานภาพสามารถแบ่งออกได้ เป็น 2 ประเภท [5] ได้แก่ (1) สถานภาพที่ได้จากสังคมเป็นผู้กำหนดให้ (ติดตัวมาแต่กำเนิด) เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ ความเป็นพ่อ-แม่-ลูก และ (2) สถานภาพที่ได้มาจากความสามารถ ซึ่งปัจเจกบุคคลต้องไขว่คว้าด้วยตนเองและสังคมจะเป็นผู้กำหนดสถานภาพให้ผ่านการยอมรับของสังคม เช่น จากการประกอบอาชีพ การเพิ่มระดับศึกษา การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และทักษะใหม่ ๆ เป็นต้น

บทบาท (Role) หมายถึง พฤติกรรม (Behavior) ที่สังคมคาดหวังให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน มีพฤติกรรมแตกต่างกัน ซึ่งบทบาทที่ต่างกันของบุคคล เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม เช่นเดียวกันกับ

สถานภาพ ในความเป็นจริงเรากลับพบว่า คนหนึ่งคนมีหลากหลายสถานภาพ จึงไม่น่าแปลกใจที่พวกเขาเหล่านั้น จะมีบทบาทที่หลากหลายด้วยเช่นกัน โดยในแนวคิดบทบาทของบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ [6] ได้แก่ (1) บทบาทที่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลทำตามสถานภาพที่สังคมกำหนดและคาดหวังไว้ เช่น ตำรวจต้องจับผู้ร้าย หมอต้องรักษาคนป่วย และครูต้องสอนหนังสือ เป็นต้น เนื่องจากบทบาทดังกล่าวถูกสังคมรับรู้และคาดหวังในความสามารถและสถานภาพของบุคคลนั้น ๆ ให้แสดงพฤติกรรมตามบทบาทที่สังคมคาดหวังไว้ได้อย่างเหมาะสม (2) บทบาทที่พึงกระทำ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลพึงกระทำตามสถานภาพที่ได้รับในแต่ละบทบาท ซึ่งในบางครั้งบทบาทดังกล่าวนี้ อาจจะไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมไปเสียทีเดียว เช่น ครูมีบทบาทในการสอนหนังสือ แต่ครูแต่ละคนมีเทคนิคและวิธีการสอนแตกต่างกัน หลายคนอาจจะสอนเด็กให้เข้าใจได้ดีและรวดเร็วกว่า ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าครูแต่ละคนรับรู้ถึงบทบาทที่ตนพึงกระทำ คือการสอนหนังสือ แต่ครูแต่ละคนอาจจะจะมีเทคนิคการสอนที่เข้าใจได้ง่ายแตกต่างกัน และ (3) บทบาทที่กระทำจริง หมายถึง บทบาทที่บุคคลกระทำลงไปตามความเชื่อ ความคาดหวัง ความกดดัน และโอกาสในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น ครูทำหน้าที่โบกและให้สัญญาณหยุดรถบนท้องถนนหน้าโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนข้ามถนน ในสถานการณ์ดังกล่าวครูอาจจะไม่ใช่คนที่มีความเหมาะสมและบทบาทที่เหมาะสม กับการโบกหน้าโรงเรียนตามที่สังคมคาดหวัง

ความสำคัญอีกหนึ่งประการคือ ทุกการกระทำและทุกบทบาทของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก ล้วนมีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของลูกในช่วงปฐมวัยเป็นอย่างมาก โดยผลการศึกษารื่องวิจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยของกรมอนามัย (2561) พบว่า บทบาทของพ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกแตกต่างกันคือ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการของลูก ซึ่งพัฒนาการเชิงบวกของลูกเป็นผลมาจากพฤติกรรม

การเลี้ยงดู 4 ประการ [7] ได้แก่ (1) การเล่นนิทานหรืออ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟัง ช่วยทำให้เด็กมีจินตนาการและพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดที่ดีขึ้น (2) การเล่นกับเด็กอย่างมีคุณภาพ ช่วยทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกายอย่างสมวัย (3) การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการเรียนรู้ในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก ช่วยทำให้เด็กมีความผ่อนคลายและพัฒนาการทางด้านความคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยง และ (4) การดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก โดยมีพ่อแม่เป็นผู้อธิบายหรือบรรยายให้เด็กเข้าใจสิ่งที่สงสัย ช่วยทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก

จากการอธิบายข้างต้น ผู้อ่านคงเห็นภาพของคำว่าสถานภาพและบทบาทที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการนิยามของคำทั้งสอง เพื่อนำมาใช้ทำความเข้าใจถึงสภาพปัญหาและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ที่พบว่าบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ยังคงละเลยและไม่เข้าใจถึงสถานภาพและบทบาทของตนเอง ส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม เช่น ชาวอาชญากรรมที่เราพบเจอในทุกวันนี้ ดังนั้นเพื่อให้บุคคลตระหนักถึงสถานภาพและบทบาทของตนเอง ในฐานะที่พ่อแม่เป็นเป็นสมาชิกของสถาบันครอบครัว จึงควรให้ความสำคัญกับสถานภาพและบทบาทของตนเอง ทั้งในฐานะผู้ที่เป็นแบบอย่าง และผู้ชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมกับเด็ก เนื่องจากเด็กที่ได้รับการชี้แนะหรือขัดเกลาสถานภาพและบทบาทของตนเอง พฤติกรรมที่แตกต่างจากเด็กที่ไม่ได้รับการชี้แนะให้รู้จักสถานภาพและบทบาทของตน อีกทั้งยังช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีพัฒนาการที่สมวัย

บทบาทของ พ่อ แม่ และลูก ในสังคมสมัยใหม่

สถาบันครอบครัว ถือเป็นหน่วยสถาบันแรกที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการพัฒนาสติปัญญาและร่างกาย การสร้างค่านิยม ปลูกฝังความเชื่อ กำหนดพฤติกรรม และเสริมสร้างบุคลิกภาพของเด็ก โดยครอบครัวเป็นฐานรากแรกที่สำคัญ ในการตอบสนอง

ความต้องการปัจจัยสี่ของเด็ก ทั้งการจัดหาสิ่งที่เป็นต่อการดำรงชีวิต อาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย และเสื้อผ้า การให้ความรักความเอาใจใส่ ทำให้สมาชิกรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ มีคุณค่าในตนเอง มองโลกในแง่ดี มีบุคลิกภาพมั่นคง ตลอดจนการให้คำแนะนำ และขัดเกลาพฤติกรรมของสมาชิก เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพตนได้ในอนาคต [8] จากข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทของพ่อแม่เป็นสิ่งจำเป็นในการเติบโตอย่างมีพัฒนาการที่สมวัยของลูก หากพ่อแม่สามารถแสดงบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกของครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

สมาชิกที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในครอบครัวคือ พ่อ และ แม่ ทั้งในฐานะของผู้ปกครองที่คอยสนับสนุนสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตให้กับลูก และการให้ความรักความอบอุ่น เพื่อให้ลูกเติบโตมาด้วยจิตใจที่ดี เรียนรู้ที่จะรักให้ภัยผู้อื่น รวมถึงการปกป้องและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับลูก ซึ่งบทบาทดังกล่าวถือเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของพ่อแม่ในฐานะผู้ปกครอง แต่ในปัจจุบันพบว่า พ่อแม่ที่เคยทำหน้าที่ดูแลเด็กเป็นหลัก กลับมีภาระในการทำงานนอกบ้าน มากถึงร้อยละ 80 ทำให้บทบาทความเป็นพ่อแม่ในสังคมสมัยใหม่เปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่หลายคนนอกจากจะต้องคอยดูแลความเรียบร้อยภายในบ้านแล้ว ยังต้องมีภาระหน้าที่ในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้พ่อแม่บางส่วนไม่สามารถจัดสมดุลชีวิต ในการดูแลลูกได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ [9]

เดิมทีในอดีต พ่อแม่ส่วนใหญ่ นิยมนำลูกมาเลี้ยงรวมกันกับเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชน เพื่อผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปทำงาน ซึ่งเป็นงานในภาคเกษตรกรรม เด็ก ๆ หลายคนได้เจอเพื่อน ได้เรียนรู้พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม ในยุคนี้จะสังเกตได้ว่าเด็กจะเชื่อฟังคำสอน เรื่องเล่า และประสบการณ์จากผู้ดูแลทั้งพ่อแม่ที่แท้จริงและพ่อแม่ของเพื่อนบ้านที่ดูแลตนเอง เกิดเป็นระบบสังคมที่เรียกว่า ระบบฝากเลี้ยง ทั้งนี้ระบบการฝากเลี้ยงมีอิทธิพลอย่างมาก ต่อพัฒนาการของเด็กทั้ง

ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย พฤติกรรม และบุคลิกภาพ ทำให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นคนดี มีความรู้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ อย่างไรก็ตามด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน พบว่าระบบฝึกเลี้ยงดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป ผู้ดูแลส่วนใหญ่กลับกลายเป็นสมาชิกกลุ่มปู่ย่า/ตายาย ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็ก ขณะที่พ่อแม่ออกไปทำงาน และเป็นที่น่าสังเกตว่าครอบครัวไทยในปัจจุบัน มีสัดส่วนครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ และลูก ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น [10] ประกอบกับพ่อแม่หลายคนต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาดูแลลูก ทำให้บทบาทของพ่อ แม่ และลูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทของพ่อแม่ในสถาบันครอบครัว นอกจากการทำหน้าที่ของพ่อแม่ในการดูแลลูกแล้ว “การเรียนรู้” ถือเป็นอีกหนึ่งสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับพ่อแม่สมัยใหม่ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวัน พ่อแม่สมัยใหม่จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่เพียงพอในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านสติปัญญา พฤติกรรม และบุคลิกภาพของลูก นอกจากนี้ พ่อและแม่จำเป็นต้องมีองค์ความรู้พื้นฐานทางการศึกษา เพื่อให้สามารถสอนการบ้านลูก ทบทวนแบบฝึกหัดให้ลูก ในแต่ละวันได้ ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ดีขึ้น มีผลการเรียนที่ดีขึ้นตามลำดับ ทำให้พ่อแม่หลายคนได้รับบทบาทใหม่จากผู้ปกครองผู้ดูแล กลายเป็นครูผู้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้

เมื่อต้องอยู่กับลูกในวันหยุดยาว

สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ในปัจจุบัน ส่งผลให้ พ่อ แม่ และ ลูก ต้องใช้เวลาอยู่ร่วมกัน ณ ที่พักอาศัย เป็นระยะเวลาที่นานกว่าปกติ จากเดิมที่เคยใช้เวลาและทำกิจกรรมร่วมกันเพียงไม่กี่ชั่วโมงในช่วงเย็น หลักเล็กลงงาน – เลิกเรียน

กลับต้องใช้เวลาอยู่ร่วมกันตลอดทั้งวัน เนื่องจากพ่อแม่หลายคนต้องหยุดงาน หรือทำงานที่บ้านแบบ Work From Home รวมถึงเด็ก ๆ ที่ไม่ได้ไปโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนปิดทำการ ด้วยเหตุนี้ทำให้พ่อแม่ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ปกครองที่คอยสนับสนุน ดูแล และให้ความรักความอบอุ่น กลับกลายเป็นครู ผู้มีบทบาทในการอบรม สั่งสอน และให้ความรู้ เพื่อให้ลูกมีพัฒนาการที่สมวัยในช่วงวันหยุดยาว และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียน เมื่อโรงเรียนเปิดภาคการศึกษาอีกครั้ง

การสอนการบ้านและทบทวนแบบฝึกหัดถือเป็นแบบแผนที่พ่อแม่จำนวนมากไม่นิยมใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อชี้แนะและช่วยเหลือลูกของตน เมื่อกลับจากโรงเรียนพร้อมกับบ้าน และแบบฝึกหัดดกกองโต หลายครั้งที่เด็กไม่เข้าใจการบ้าน ทั้งที่พยายามตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเองไม่ได้ จึงจำเป็นที่พ่อแม่ต้องเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นชี้แนะแนวทางในการทำการบ้านและแบบฝึกหัดให้กับลูก โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดยาวเช่นนี้ พ่อแม่ต้องปรับบทบาทจากผู้ดูแลมาเป็นครูสอนหนังสือให้กับลูก ๆ ทำให้พ่อแม่หลายคนต้องเรียนรู้ ทักษะใหม่ ๆ ในการใช้งานแอปพลิเคชัน เพื่อนำมาใช้ในการสอนและเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับลูก โดยเฉพาะเด็กเจนเนอเรชันอัลฟา (Generation Alpha) ที่เกิดในปี พ.ศ. 2553 – 2568 [11] ซึ่งถือเป็นยุคที่ระบบการติดต่อสื่อสารพัฒนาแบบก้าวกระโดด ประกอบกับการเข้ามาของเทคโนโลยี สมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ วัน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่พ่อหรือแม่บางส่วน ไม่สามารถให้คำตอบลูก เกี่ยวกับการเข้าถึง หรือเข้าใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ ได้ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้งานแอปพลิเคชันนั้น ๆ

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในปัจจุบันทั้งพ่อแม่กลุ่มที่มีความรู้และไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชันสมัยใหม่ กลับมีรูปแบบการสอนลูกอีกวิธีหนึ่งที่คล้ายคลึงกัน คือ การสอนลูกแบบ

การเล่าเรื่องราว หรือประสบการณ์ชีวิตที่ตนเองได้พบเจอมาในอดีต ถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องราวที่สอดแทรกเนื้อหา องค์ความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ [12] ซึ่งพ่อแม่ทุกคนล้วนคาดหวังให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นคนดี ตามที่สังคมคาดหวัง ดังนั้นการอบรมคุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่สามารถพบได้ทั่วไปในครอบครัวไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนลูกของพ่อแม่ ยังพบมากในงานต่างประเทศ โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และการขัดเกลาทางสังคมในการควบคุมอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว [13] พบว่ากระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่แสดงออกทางอารมณ์ของผู้ปกครอง มีผลต่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของลูก โดยครอบครัวที่มีความรุนแรงในครอบครัว พ่อแม่ ทำร้ายกัน และใช้คำพูดไม่เหมาะสม จะแสดงออกผ่านพฤติกรรมของลูก เช่น เด็กอารมณ์เสื่อง่าย ใช้ความรุนแรง และทำร้ายตัวเอง เป็นต้น แตกต่างจากครอบครัวที่ไม่มีความรุนแรงในครอบครัว พ่อแม่เอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่น เด็กจะแสดงพฤติกรรมตรงกันข้ามกับเด็กกลุ่มที่ครอบครัวมีความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ล้วนมีผลต่อพัฒนาการในทุกด้านของลูกทั้งด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อให้ลูกเติบโตขึ้นมีพัฒนาการและทักษะทางสังคมที่สมวัย เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

บทสรุป

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่ประกอบไปด้วยสมาชิก คือ พ่อ แม่ และ ลูก โดยมีพ่อแม่มีบทบาทในการขัดเกลาลูก เพื่อให้เติบโตขึ้นตามที่สังคมคาดหวัง แต่ปัจจุบันพ่อแม่ส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาดูแลและอบรมสั่งสอนลูก จึงเป็นหน้าที่ ของสถาบันการศึกษา หรือครู

ที่ต้องคอยอบรมสั่งสอนทั้งวิชาเรียนและวิชาชีวิตให้กับเด็ก ๆ ในปัจจุบัน ทั้งนี้เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้บทบาทของโรงเรียนถูกลดทอนลง ลูกไม่ได้ไปเรียน ครูไม่ได้ไปสอน จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่และแม่ที่ต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สอนในการสอน การบ้าน ทบทวนบทเรียน และแบบฝึกหัด อีกทั้งยังคอยอบรมสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรมให้กับลูกผ่านประสบการณ์ชีวิตและเรื่องเล่าในชีวิตของตนเอง เพื่อให้ลูกเติบโตขึ้นอย่างมีพัฒนาการที่สมวัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิลาสินี วัฒนมงคล. (2561). *การศึกษาไทยในยุค 4.0*. ศึกษาศาสตร์ มจร. 6(1); 427 – 444.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- [3] World Health Organization. (2020). Infodemic management: a key component of the COVID-19 global response Progress towards measles elimination – Eastern Mediterranean Region, 2013–2019. *Weekly Epidemiological Record*. 95(16); 145–160.
- [4] กรมควบคุมโรค. (2563). *มาตรการและแนวทางการดำเนินการเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019(COVID-19))*. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/im_commands.php.

- [5] ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2559). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สุภางค์ จันทวานิช. (2554). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] สำนักส่งเสริมสุขภาพ. (2561). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการ เด็กปฐมวัยไทย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2560*. นนทบุรี : สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.
- [8] กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2563). *แนวทางการขับเคลื่อนงานด้านครอบครัว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563, จาก <http://www.dwf.go.th/Content/View/9164/1>.
- [9] พรณพิมล วิบุลากร. 2558. *พ่อแม่กับ การสร้างลูกที่มีคุณภาพ*. งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "10 ปีการเรียนรู้ ตามหลักการพัฒนาสมอง Brain-based Learning" เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2558 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- [10] ชาย โปธิสิตา. (2552). เกิดอะไรขึ้นกับ ครอบครัว. ใน ชาย โปธิสิตา และสุชาดา ทวีสิทธิ์ (บรรณาธิการ). *ครอบครัวไทยในสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทางสังคมและประชากร*. การประชุมวิชาการระดับชาติ ประชากรและสังคม 2552. (หน้า 1 – 5). นครปฐม: สถาบันประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [11] พัชราภา ตันติชูเวช. (2557). *แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเจเนอเรชั่นแอลฟาให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยในอนาคต*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [12] จุไรรัตน์ มณีฉาย. (2558). *การใช้หนังสือนิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ประกอบกิจกรรมเล่านิทานของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3*. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนเทศบาลวัดชัยชุมพล.
- [13] Sara Meyer, H. Abigail Raikes, Elita A. Virmani, Sara Waters, Ross A. Thompson. (2014). *Parent emotion representations and the socialization of emotion regulation in the family*. *International Journal of Behavioral Development*, 38(2); 164 – 173.